

Anmeldelser

Lars Alfvegren, Arne Ejbye-Ernst, Gerhardt Eriksen og Knud Aage Frøbert (red), Verdenspolitik-Journalistik, Festskrift til Erik Reske-Nielsen, Viby J.: Centrum, 1980, 191 s., 149,00 kr.

Festskriftsformen har altid været en sammensat størrelse. Festskriftet til den tidlige rektor for Danmarks journalisthøjskole, afdelingsforstander mag.art. Erik Reske-Nielsen, i anledning af hans 60-års dag, er af den særdeles heterogene slags. De mange områder, der behandles i de 19 bidrag, vidner om fødselarens mange aktivitetsområder og brede kontaktflader inden for journalistik og universitetsverdenen. Central er journalisthøjskolen, der fremhæves som Erik Reske-Nielsens livsværk.

Som sædvanlig kan man inden for et festskrifts rammer samle bidrag af vidt forskellig karakter. I dette tilfælde leverer de nordiske bidragydere såvel levnedbeskrivelser som debatindlæg og miniafhandlinger i området mellem journalistik og (verdens)politik.

Uden for denne klassifikation falder Herbert Pundiks spændende beretning om de danske frivilliges indsats i Israels selvstændighedskrig 1947-1949. Man læser historien, om hvordan de 40 unge frivillige trænede i gymnastiksalen på den mosaiske drengeskole i København, og derefter blev indrulleret i den nyoprettede stats væbnede styrker, som en anden kriminalreportage. Rudi Thomsens indlæg om nyhedsformidling i det gamle Ægypten falder også - helt bevidst - uden for de typiske bidrag, men begrundes blandt andet med Erik Reske-Nielsens store interesse for Mellempøsten - og her specielt Ægypten.

Den moderne problematik omkring dette område behandles i et interessant bidrag om de danske medier og Mellempøsten, skrevet af chefredaktøren på Ritzaus Bureau, Bent A. Koch. Heri beskrives hvordan det skift, der gradvis er sket i den danske opinion også delvis er slået igennem i medierne ved en mere flersidig skildring af begivenhederne i dette spændingsområde. Som fortsat ubetinget pro-israelske undtagelser nævner forfatteren dog Berlingske Tidende og Jyllands-Posten.

Mere politologisk relevante er indlæggene om mediepolitik og om udenrigspolitik. Jørgen E. Petersen, Nils Andrén og Jørgen Vedel-Petersen behandler på hver deres måde mediepolitiske emner. Jørgen E. Petersen lufter sine frustrati-

Anmeldelser

Lars Alfvegren, Arne Ejbye-Ernst, Gerhardt Eriksen og Knud Aage Frøbert (red), Verdenspolitik-Journalistik, Festskrift til Erik Reske-Nielsen, Viby J.: Centrum, 1980, 191 s., 149,00 kr.

Festskriftsformen har altid været en sammensat størrelse. Festskriftet til den tidlige rektor for Danmarks journalisthøjskole, afdelingsforstander mag.art. Erik Reske-Nielsen, i anledning af hans 60-års dag, er af den særdeles heterogene slags. De mange områder, der behandles i de 19 bidrag, vidner om fødselarens mange aktivitetsområder og brede kontaktflader inden for journalistik og universitetsverdenen. Central er journalisthøjskolen, der fremhæves som Erik Reske-Nielsens livsværk.

Som sædvanlig kan man inden for et festskrifts rammer samle bidrag af vidt forskellig karakter. I dette tilfælde leverer de nordiske bidragydere såvel levnedbeskrivelser som debatindlæg og miniafhandlinger i området mellem journalistik og (verdens)politik.

Uden for denne klassifikation falder Herbert Pundiks spændende beretning om de danske frivilliges indsats i Israels selvstændighedskrig 1947-1949. Man læser historien, om hvordan de 40 unge frivillige trænede i gymnastiksalen på den mosaiske drengeskole i København, og derefter blev indrulleret i den nyoprettede stats væbnede styrker, som en anden kriminalreportage. Rudi Thomsens indlæg om nyhedsformidling i det gamle Ægypten falder også - helt bevidst - uden for de typiske bidrag, men begrundes blandt andet med Erik Reske-Nielsens store interesse for Mellempøsten - og her specielt Ægypten.

Den moderne problematik omkring dette område behandles i et interessant bidrag om de danske medier og Mellempøsten, skrevet af chefredaktøren på Ritzaus Bureau, Bent A. Koch. Heri beskrives hvordan det skift, der gradvis er sket i den danske opinion også delvis er slået igennem i medierne ved en mere flersidig skildring af begivenhederne i dette spændingsområde. Som fortsat ubetinget pro-israelske undtagelser nævner forfatteren dog Berlingske Tidende og Jyllands-Posten.

Mere politologisk relevante er indlæggene om mediepolitik og om udenrigspolitik. Jørgen E. Petersen, Nils Andrén og Jørgen Vedel-Petersen behandler på hver deres måde mediepolitiske emner. Jørgen E. Petersen lufter sine frustrati-

oner over udlandsdækningen i Danmarks Radio og plæderer for større bevillinger. Nils Andrén forsøger sig med nogle overordnede profetier om massemediernes udvikling, og resumerer disse i en for politologen velkendt form: en firefeltstabel. Massemediernes kan enten følge en ekspansionsscenario eller en stagnationsscenario, og hvordan disse to udviklingslinier vil tage sig ud vil i høj grad være påvirket af samfundssystemet, om det er "socialpatriakalskt" eller "markedsliberalt". Indlæggets titel - "Hur mycket massmedia orkar vi med?" - antyder, at det er stagnationsscenerierne, der er mest aktuelle. Jørgen Vedel-Petersen beklager sig over Danmarks Radios egne medieforskeres "næsetællinger" og efterlyser en indsats fra den frie forskning. Derved ville man, hævdes det, kunne erstatte de kvantitative kriterier for bedømmelsen af radio- og TV-udsendelser med kvalitetskriterier.

I grænseområder mellem mediepolitik og international politik finder vi Torben Kroghs indlæg om den nye informations—verdensorden, en debat der påny er stimuleret af den såkaldte MacBride-rapport i UNESCO's regie. Forfatteren tager afstand fra forsøgene på at begrænse ytringsmulighederne i den vestlige verden, og han påpeger, at målet for en ny informations-verdensorden, trods en erkendt vestlig dominans, må være det modsatte, nemlig en udvidelse af ytringsfriheden. Et andet bidrag i dette krydsningsfelt er Erling Bjøls skildring af udenrigsstoffets kilder. Han redegør, tydeligt med egne oplevelser som baggrund, for udenrigskorrespondentens situation - og antyder dermed hvilke problemer, der på godt og ondt bestemmer udenrigsstoffets indhold og placering i de danske medier. Ikke overraskende er danske journalisters manglende kendskab til fransk et ankepunkt. Udenrigsministeriets direktør, Eigil Jørgensen, tegner et forsigtigt billede af ministeriets muligheder for at hjælpe journalisterne og dermed oplyse offentligheden om udenrigspolitik.

Det er vanskeligt at give en samlet karakteristik og vurdering af festskriftet på grund af de mange forskellige emner, der behandles, og de enkelte bidrags svingende kvalitet.

Læserne lades ikke i tvivl om, at Forlaget Centrum, der står for udgivelsen, er nært tilknyttet Jyllands-Posten. En lang række af illustrationerne er taget fra avisen, og i enkelt tilfælde nærmer det sig ren og skær reklame. En tvivlsom tendens, især når der er tale om et festskrift og når prisen tages i betragtning.

Sammefattende rummer festskriftet altså enkelte bidrag af selvstændig interesse, og flere ansatser til ikke uspændende mediepolitiske diskussioner. Bredden, både hvad angår emnevalg og bidragydere, afspejler også fortræffeligt Erik Reske-Nielsens mange interesser og blandt andet nordiske engagement.

Man savner dog en samlet vurdering af journalisrhøjskolens betydning og situation i dag, og heller ikke Rekse-Nielsens virksomhed som skribent behandles selvstændigt. Bidragenes størrelse (kun ca. 8 sider i gennemsnit) er en af de faktorer, der medvirker til at gøre festskriftet til mere let og spredt læsning end kendere af blandt andet *Politica's* udgivelser på dette område vil være vant til

Tøger Seidenfaden og Michael Matthiessen

Anette Borchorst, Kvinder som arbejdskraftreserve - politisk floskel eller social realitet?. Århus: Eget forlag 1980, 219 s., 55,00 kr.

Bogen, der er et næsten uændret optryk af en specialeopgave afleveret i forbindelse med hovedfagseksamen i samfundsfag, er et ambitiøst forsøg på at nå frem til en foreløbig afklaring af arbejdskraftreserveproblematikken. Jeg synes, at forfatteren kommer med et godt bud på, hvordan arbejdskraftreservetesen kan bruges til en forståelse af kvindernes placering på arbejdsmarkedet i dag. Jeg vil derfor gå ind i en diskussion af nogle af afhandlingens centrale teser.

Udgangspunktet for analysen er en diskussion af, hvordan arbejdskraftreservetesen har været anvendt inden for den nye kvindebevægelse - som forfatteren og anmelderen selv er en del af. Hun påviser debattens uafsluttede karakter: På den ene side har analyserne af kvindearbejdets udvikling vist, at kvinderne op gennem 60'erne er blevet en fastere del af arbejdsstyrken, at kvinderne stadig har en række fælles materielle vilkår, som marginaliserer dem på arbejdsmarkedet og gør dem til en potentielt arbejdskraftreserve. Det er denne umiddelbare modsætning som forfatteren sætter sig for at analysere på et teoretisk og et empirisk plan.

Den indfaldsvinkel, der bruges til analyse af problemet er på det teoretiske plan først og fremmest Marx' teori om tendensen til dannelse af en reservearmé. Forfatteren kommer med et bud på en tolkning af teorien og med et bidrag til en viderudvikling af teorien centreret omkring udfoldelsen af eksistensformerne. Hun tolker teorien således, at både den konjunkturrelle bevægelse og produktivkraftudviklingen indvirker på efterspørgslen efter arbejdskraft. Samtidig problematiseres selve muligheden for at udlede almene udviklingstendenser i forhold til reservearmeen og profitratebevægelserne. Dette spørgsmål holdes dog åbent. Det mest spændende bidrag til en viderudvikling af teorien er hendes bestemmelse af reservearmeens eksistensformer som en sammenfatning af arbejdernes mulighed for at få beskæftigelse og deres arbejdsforhold. Det betyder, at ekssi-